

د ټاکنو د نړیوالې څارنې (مشاهدې) لپاره د اصولو اعلامیه

او

د ټاکنو د نړیوالو څارونکو (مشاهدینو) لپاره د چلند اصول

د ټاکنو د نړیوالې څارنې (مشاهدې) لپاره د اصولو اعلامیه

او

د ټاکنو د نړیوالو څارونکو (مشاهدینو) لپاره د چلند اصول

د 2005 کال د اکتوبر 24 نېټې څخه لاسلیک کونکي (موافقه کونکي) سازمانونه :

د افریقا اتحادیه

د ټاکنو لپاره د اسیا آزاده شبکه (ANFREL)

د کارتر مرکز (The Carter Center)

د ټاکنو د پرمختګ او مرستې مرکز (CAPEL)

د مشترک المنافع دارالانشاء (CS)

د اروپایي کمیسیون شورا د قانون په مټ د ډموکراسۍ لپاره د اروپا کمیسیون (Venice Commission)

د اروپا شورا – پارلماني اسمبله

د سهېلي افریقا ټاکنیز انستیتیوت (EISA)

اروپایي کمیسیون

د ټاکنو د نظارت د سازمانونو اروپایي شبکه (ENEMO)

IFES

International IDEA

Inter-Parliamentary Union

نړیوال جمهوري غوښتونکی انستیتیوت (IRI)

د ملي ډموکراتیک انستیتیوت (NDI)

د امریکایي ایالاتو سازمان (OAS)

د ټاکنو د نړیوالې څارنې (مشاهدې) لپاره د اصولو اعلامیه

په اروپا کې د امنیت او همکارۍ لپاره سازمان، د ډموکراتیک انستیتیوتونو او د بشر د حقوقو دفتر

د آرام سمندر، استراليا او نیوزلنډ د ټاکنو د تنظیم کونکو ټولنه (PIANZEA)

د آرام سمندر مجمع

د ملګرو ملتونو دارالانشاء

د امریکا د متحده آیالاتو د پخواني کانګرس ټولنه (USAFMC)

دا اعلامیه او ورسره د ټاکنو د نړیوالو مشاهدینو د چلند اصول د نورو دولتي او نادولتي سازمانونو د موافقې او لاسلیک لپاره پرانیستي دي. موافقه او لاسلیک باید د ټاکنو سره د ملګرو ملتونو د مرستې د څانګې (UNEAD) سره ثبت کړل شي.

د ټاکنو د نړیوالې څارنې لپاره د اصولو اعلامیه

2005 کال اکتوبر 27

رېښتني دیموکراتیکي ټاکنې د یووالي هغه بیان دی چې د یو هیواد په خلکو پورې اړه لري. هغه خلک چې د هغوی خپلواک اظهار دولت ته د واک او مشروعیت اساس وربښي. د وگړو هغه حقوق چې دوی کولای شي چې رایه ورکړي او دوی په یو لنډ مهاله، رېښتني او دیموکراتیکه توگه وټاکل شي، نړیوال پیژندل شوي حقونه دي. رېښتني دیموکراتیکي ټاکنې په یو ملک کې د قوتونو تر منځ د ساسي سیالیو د سولیزه حل کولو په اړه کار کوي نو له دې امله د صلح او ټیکولو لپاره ډیرې اړینې دي. په هغه ځایونو کې چې دولتونه د رېښتینو دیموکراتیکو ټاکنو له لارې مشروعیت تر لاسو کوي، د اقتدار پر لار غیر دیموکراتیکي ننگونې را کمیري.

رېښتیني دیموکراتیکي ټاکنې د دیموکراتیک حکومت کولو لپاره یو اړین شرط دی، ځکه چې دا ټاکنې هغه څه دي چې د هغې له لارې خلک خپله اراده په آزاده توگه د هغه څه پر بنسټ چې قانون منځ ته راوړي، بیانوي او دا پرېکړه وکوي چې څوک د دوی په استازیتوب او د دوی د گټو سره سم حکومت وکړي. د رېښتینو دیموکراتیکو ټاکنو ترسره کول د پراخه بهیرونو او د یو دیموکراتیکي حکومتدارۍ جوړول دي بیا په هغو حالاتو کې چې د ټاکنو پروسې د رېښتینو دیموکراتیکو ټاکنو لپاره جهاني اصول منعکس کوي، هیڅ ټاکنې نشي کیدلای چې د سیاسي، کلتوري او تاریخي مفهوم څخه خالي وي.

تر هغه وخته پورې چې یو ډیر شمیر نور بشري حقونه او بنیادي خپلواکۍ په دوامداره توگه، بېله کوم توکمیز توپیر چې د توکم، رنگ، جنس، ژبې، مذهب، سیاسي عقیدې او یا کوم بل نظر، ملی یا اجتماعي اصل، فقر، زیگون او یا نور حالات لکه معیوبیت او بېله اختیاري او غیر منطقي بندیزونو څخه پلي نشي، رېښتني دیموکراتیکي ټاکنې نشي تر لاسه کیدای. دغه یاد شوي حقونه لکه د نورو بشري حقونو او دیموکراسۍ په څیر د قانون د پلي کیدو څخه پرته نشي تر لاسه کیدلای. دغه مفاهیم د بشر د حقوقو له خواه، نورو نړیوالو اسنادو او یو ډیر شمیر دولتي موسساتو له خواه په رسمیت پیژندل شوي.

د رېښتینو دیموکراتیکو ټاکنو ترسره کول له دې امله چې دې ملی موسسو، سیاسي سیالانو، وگړو او د هغوی د مدني موسساتو د اندیښنې وړ موضوع ده، د نړیوالو موسسو پام ځان ته را اړوي.

د ټاکنو نړیواله څارنه د نړیوالې ټولني علاقه د دیموکراتیکو ټاکنو د تر لاسه کولو په اړه څرگندوي چې د دیموکراتیکي پرمختیا او بشري حقونو ته د احترام یوه برخه ده. د ټاکنو نړیواله څارنه چې پر مدني او سیاسي حقونو تمرکز کوي، د بشر د حقونو د نړیوالې څارنې یوه برخه ده چې باید د هغه لوړو ستندونو پر بنسټ چې د ملی سیاسي سیالانو په اړه دي پلي شي او له هر ډول دوه اړخیز او څو اړخیزو ملاحظاتو څخه چې د بې اړخي سره په ټکر کې راځي مبری وي. د ټاکنو نړیواله څارنه د ټاکنو بهیرونه د نړیوالو اصولو او کورني قانون سره سم د رېښتینو دیموکراتو ټاکنو لپاره ارزوي او په دې پوهیږي چې په پای کې د یو ملک خلک دي چې د ټاکنو د بهیر اعتبار او مشروعیت ټاکي.

د ټاکنو نړیواله څارنه دا توان لري چې د درغلیو او بی نظمیو د منع او را سربیره کولو له لارې او د ټاکنیزو بهیرونو د اصلاح په خاطر د نظریاتو په وړاندې کولو سره د ټاکنو بهیرونه تقویه کړي. عامه ډاډ زیاتوالشي، په ټاکنو کې د گډون کچه لوړي او په ټاکنو پورې د اړوند اخوډب توان را کموي. همدارنگه د نړیوال پوهلوي د کچې د لوړیدو لپاره د دیموکراتیکو ټاکنو په اړه د معلوماتو او تجربو د شریکولو له امله د ارزښت وړ ده.

د ټاکنو نړیواله څارنه په ټوله نړۍ کې په پراخه توگه منل شوي او د ټاکنو د بهیرونو د څرنگوالي په اړه د یوه کره او بې اړخه ارزونې په برابرولو کې ارزښتمند رول لوبوي. د ټاکنو نړیواله دقیقه او بې اړخه څارنه

د اعتبار وړ میتودولوژي او د ملي چارواکو، ملي سیاسي رقیبانو، (سیاسي ډلې، نوماندان او د ټول پوښتنو له لارې د مقامونو حمایت کونکي) ، له ټاکنو څخه د څارنې کورني ټولني، اود اعتماد وړ داسي نورو نړیوالې موسسو سره چې ټاکنو څارنه کوي د همکارې ضرورت لري.

هغه دولتي او غیر دولتي ټولني چې د دغې اعلامیې او د هغې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند د اصول تصدیق کوي، په ګډه سره اعلان کوي:

1. ریښتیني دیموکراتیکي ټاکنې د یووالي هغه بیان دی چې د یو هیواد په وګړو پورې اړه لري. هغه خلک چې د هغوی خپلواک اظهار دولت ته د واک او مشروعیت اساس وربښي. د وګړو هغه حقوق چې دوی کولای شي چې رایه ورکړي او دوی په یو لنډمهاله، ریښتني او دیموکراتیکه توګه وټاکل شي، نړیوال پیژندل شوي حقونه دي. ریښتني دیموکراتیکي ټاکنې د صلح او ټیکو لپاره کار کوي او دیموکراتیک حکومت ته قیمومیت وربښي.

2. د بشر د حقونو نړیوالې اعلامیې، د سیاسي او مدني حقونو د نړیوال میثاق او نورو نړیوالو اسنادو سره سم، هر څوک دا حق لري چې دوی ته د خپل هیواد په دولتي او عامه چارو کې ، بېله کوم هغه توپیر نه چې د بشر د حقونو د نړیوالو اصولو له خواه منع شوي او بېله کوم منطقي بنديز څخه د ګډون زمينه مساعد شي. دغه حق کیدلای شي چې په نیغه توګه په ټول پښتنو کې د ګډون له لارې، کومي اداري ته د نوماند کېدلو له لارې، یا په کوم بل ډول اویا هم د هغه استازو له لارې چې په آزاده توګه خوښ شوي وي، په کار یورلی شي.

3. د یو هیواد د خلکو اراده د دولت د واک بنسټ دی او دغه اراده باید د هغو ریښتینو متناوب ټاکنو له لارې وټاکل شي چې په آزاده توګه د رایې ورکونې او په سمه توګه د ټاکل کیدو د حق او فرصت تضمین د رایې ورکونې د عمومي او مساویانه حق ، د سریع رایې ورکونې او یا هم د انډول رایې وکولو د کرنلارو له لارې، چې د هغو پایلې په دقیق توګه شمیرل کېږي، اعلانېږي او منل کېږي، کوي. بنا ریښتینو ټاکنو ته د لاسترسي په موخه یو ډیر شمیر حقونه، آزادی، بهیرونه، قوانین، حقوقي اصول کار کوي.

4. د ټاکنو نړیواله څارنه عبارت ده له: د قوانینو، بهیرونو، حقوقي اصولو په رابطه د هغو معلوماتو سیستمیکه، جامع او کره ټولونه ، چې ټاکنو د ترسره کولو په اړه دي او د هغو نورو عواملو چې دي ټاکنو د چاپریال په اړه دي؛ د دغه ډول معلوماتو بې اړخه و مسلکي شننه؛ او د معلوماتو د صحت او د تحلیل د بې اړخې د لوړو ستندردنو په رڼا کې د ټاکنو د بهیر د پایلو په هکله پریکړه کول. په هغه حالاتو کې چې ممکنه وي، د ټاکنو نړیواله څارنه باید د ټاکنو د بهیر او پر هغې پورې د اړوندو بهیرونو د موثریت او یو لاسی د پرمختګ لپاره باید وړاندیزونه ولري چې دغه وړاندیزونه یوله بل سره باید په ټکر کې نوي او د دغه بهیرونو د پرمختګ پر لار غنډ نشي. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریتونه عبارت دي له: د دولتي، نړیوالو غیر دولتي موسساتو او اتحادیو منظمې هڅې، د ټاکنو د نړیوالې څارنې د ترسره کولو په موخه.

5. د ټاکنو نړیواله څارنه د ټاکنو څخه د مخه ، د ټاکنوپه ورځ او د ټاکنو څخه وروسته پړاونو کې د پراخ، اوږده مهاله څارنې، او د راز راز طریقو په پلې کولو سره څیږي. ددی هڅو په جمله کې دڅارنې ځانګړي استازي شاید چې د ټاکنو څخه د مخه او وروسته محدودې موضوع ګانې او مخصوصي پروسې لکه (د ټاکنو د سیمو د حدودو ټاکنه، د رایه ورکونکو ثبتونه، د بریښنايي ټکنالوژي څخه استفاده او د ټاکنو څخه د شکایت کولو د طریقو فعالیت) و آزمایي. د څارنې خو کفا او ځانګړي ماموریتونه تر هغه پورې چې ددوی فعالیت او پریکړي د خلکو له خواه د یو واضح بیان له لارې د

ټاکنو د مکمل بهیر په نتیجه کې لپاره محدود و گنډ شي، کېدلای شي چې وگمارل شي. ټول څارونکي استازي باید خپل پام د ټاکنو ورځې ته واړوي نه دا چې د ټاکنې د ورځ پر څارنه باندې له حده ډیر تاکید وشي. د ټاکنو نړیواله څارنه هغه حالات چې د رای ورکولو د حق او د ټاکل کېدلو د حق پر لاره خنډ گرځي، لکه توکمیز توپیر او نور خنډونه تر څارنې لاندې نیسي او هغه عوامل چې د سیاسي او او نورو مفکورو، جنسیت، نژاد، رنگ، ملیت، ژبې، دین، ملی او یا ټولنیز سرچینه، ملکیت، زیګون او نور حالات لکه معیوبیت پر پښت په ټاکنو کې د گډون مخنیوی تر پلټنو لاندې راولي. د ټاکنو نړیوال څارنی .

6. د ټاکنو نړیواله څارنه د مطلوب هیواد د خلکو د گټو او د نړیوالې ټولني د گټو د پاره په لار اچول کېږي. د ټاکنو پایلوه د ټاکنو د بهیر پر پرتله ډیر اهمیت ورکول کېږي، او یوازې هغه پایلو سره اړه لري چې د کره او صادقانه رپوتونوله لارې، په شفافیت او خپل وخت سره تر لاسه شوی وي. تر څو پوری چې یو شخص د د سیاسي، اقتصادي او نور تضادونو څخه چې په بې اړخه او کره څارنې له ترسره کولو سره په ټکر کې وي او یا د ټاکنو د بهیر د په کره او بې اړخه پایلو په بڼه کې د تغیر سبب کېدای شي خلاص نه وي، نشي کولای چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې د ماموریت غړی شي. دغه معیارونه باید په موثره توګه او د اوږدې مودې لپاره د اوږد مهاله کتونکو لخوا او همدا رنگه د ټاکنو د ورځې د څارنې په محدود پړاو کې، چې هر پړاو یې د بې اړخه او آزاد تحلیل لپاره یوه ننګونه ده په نظر کې ونیول شي. د ټاکنو د نړیوالې څارنې استازي باید د هغه هیوادونو د دولت څخه چې ټاکنې یې څارل کېږي هیڅ مالي او بنسټیز مرسته تر لاسه نه کړي، ځکه چې دغه عمل ممکن د منافعو سره به ټکر کې راشي او د ماموریت د موندنو په سپیڅلتیا کې د اعتبار د کمولو سبب و ګرځي. د ټاکنو د څارنې نړیوال هیات د وړ او معقولو غوښتونو په صورت کې باید خپل د تمویل سرچینه روښانه کړي.

7. د ټاکنو د نړیوالې څارنې له پلاوي څخه تمه کېږي چې خلکو ته کره، په وخت برابر او بې اړخه معلومات (همدا راز د ټاکنو مسولینو او نور وړ ملي نهادونو ته ددغه معلوماتو کاپي ورکول) چې ددوی موندني او نتیجې وړاندې کوي او هغه مناسب سپارښتنې چې دوی فکر کوي د ټاکنو د بهیرونو د سمولو لپاره گټور دي، ورکړي. استازي باید په هیواد کې خپل شتون، د خپل ماموریت قیومیت، جوړښت او د کار موده عامه ډول اعلان کړي، لکه څنګه چې ژمنه شوي ده، دوی باید دوره یي راپور جوړ کړي او د ټاکنو څخه وروسته د خپل موندنو په هکله مقدماتي وینا او د ټاکنو پر پیل او پروسې باندې وروستنی راپور نشر کړي. د ټاکنو نړیوال څارنې ماموریتونه باید هغو اشخاصو سره چې د یو دموکراتیک او رښتینو ټاکنو د رامنځ ته کولو په باره کې تشویش لری وویني تر څو هغوی سره د دوی د ماموریت د موندنو، نتیجو او سپارښتونو په اړه خبرې وکړي. د ټاکنو د څارنې نړیواله هیات کولای شي خپلو دولتي او نورو نړیوالو غیر دولتي موسسو ته رپوت ورکړي.

8. هغه ټولني چې دغه اعلامیه او د هغې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند اصول تائیدوي، تعهد کوي چې د ټاکنو نړیوالې څارنې د موریت په سره ته رسولو کې له یو بل سره مرسته وکړي. د ټاکنو نړیواله څارنه په هر ډول ترسره کېدلای شي، د بیلګې په توګه: هغه ماموریتونه چې د نړیوالو څارونکو له خوا په انفرادي ډول ترسره کېږي، د ټاکنو د نړیوالې څارنې هغه ماموریتونه چې په مشترک ډول ترسره کېږي، او یا هغه د نړیوالې څارنې ماموریتونه چې هم غږي شوي وي. په دغه ټولو یادو شویو حالاتو کې، ملاتړ کونکي موسسې دا تعهد کوي چې په ګډه سره کار وکړي ترڅو د خپلو ماموریت د مرستو کچه زیاته کړي

9. د ټاکنو نړیواله څارنه باید د اړوند هیواد حاکمیت او د هیواد د خلکو حقونو ته په احترام کولو سره ترسره شي. د ټاکنو نړیواله څارنه باید د اړوند هیواد قانون، ملی چارواکو، او د ټاکنو چارواکو ته احترام ولري او په داسې طریقه ترسره شي چې د بشر حقونو او بنسټیزو خپلواکیو ته احترام ولري او وده ورکړي.

10. د ټاکنو د نړیوالې څارنې موموریت باید په فعاله توګه د هیواد د ټاکنو د چارواکو سره مرسته وکړي او د ټاکنو بهیر ته خنډونه را منځ ته نکړي.

11. که یو ټولنه دا پریکړه وکړي چې د ټاکنو د څارنې یو نړیوال ماموریت په یو ملک کې په لاره واچوي او یا هم د دغه ډول ماموریت د امکان په هکله څیړنې وکړي په هغه ملک کې چې ټاکنې پکې ترسره کیږي دا نه جوتوي چې ټاکنې د اعتبار وړ دي. یو ټولنه باید د ټاکنو نړیوال څارونکي هغه هیواد ته وانستوي چې د څارونکو حضور هالته د خلکو له خواه غیر دیموکراتیکو ټاکنو ته د مشروعیت وربښلو په توګه تعبیر شي او په داسې حالاتو کې د ټاکنو د نړیوالو څارونکو ډله باید یو عامه بیانیه خپره کړي تر څو خلک په دې پوه کړي چې د هغوی شتون هلته دسې کوم مشروعیت نه رامنځ ته کوي.

12. په ښه او موثره توګه د نړیوالو څارونکو د دندې د سره ته رسیدول په موخه بنسټیز شرطونه باید په پام کې ونیول شي. نو له همدې امله د ټاکنو نړیواله ډله باید تر هغې پورې چې د هغه هیواد له خوا چې ټاکنې په کې ترسره کیږي لاندې کارونه ترسره شوي نوي، جوړه نشي:

الف. بلون لیک واستوي او یا د ټاکنو نړیوالې ډلې د حضور لپاره په کوم په ډول رضایت ښکاره کړي، دا کار باید د هرې ټولنې د اړتیا سره سم او مخکې د ټاکنو څخه ترسره شي تر څو چې د ټاکنو ټول پړاونه وارزول شي چې دا کار د دیموکراتیکو او ریښتینو ټاکنو د تنظیم لپاره د ارزښت وړ دي.

ب. د ټاکنو نړیوال څارونکو ته بی له کوم ممانعت څخه د ټاکنو ټولو پړاونو او تکنالوژيو لکه الکترونیکی تکنالوجي او د الکترونیکی رایه ورکولو تکنالوژي او داسې نورو تکنالوژي ته لاس رسی ورکړي. البته دا کار باید پرته له دې څخه چې د ټاکنو نړیوال څارونکي کوم محرم تړون د تکنالوجي او د ټاکنو پړاونو په اهلکه لاسلیک کړي، ترسره شي او د ټاکنو د نړیوالې څارنې دنده یا ماموریت ممکن دا تکنالوژي د منلو وړ ونه شمیري.

ج. ټولو هغو کسانو ته چې د ټاکنو په بهیر پورې اړوند دي او د لاندینيو کسانو په شمول د لاس رسی تضمین وکړي

i. د ټاکنو ټولو مامورینو ته په هره سطحه وي، د مناسبې غوښتنې پر بنسټ

ii. د مقننې ډلو غړو، دولتي او امنیتي چارواکو ته، چې د هغوی دندې د آزادو او ریښتینو ټاکنو برابرولو سره اړه لري.

iii. ټولو سیاسي ډلو ته، ټولنو ته او هغه کسانو ته چې دوی په ټاکنو کې د سیالي هڅه کړي (په شمول د هغو کسانو چې ورګڼر شوي دي او هغه کسان چې ورګڼر شوي ندي او هغه کسان چې د ګډون څخه یی لاس استلی). او هغه کسانو چې د ګډون څخه ډډه کړي ده.

iv. خبري رسنۍ

v. او ټولو هغو سازمانونو او کسانو ته چې په هیواد کې د ریښتینو او دیموکراتو ټاکنو د ترسره کولو مینه وال وي.

د. د ټاکنو د نړیوالې څارنې د چارواکو لپاره په هیواد کې د سفر آزادۍ تضمین کړي.

ه. د ټاکنو د نړیوالو څارونکو د ماموریت آزادي تضمین کړي ترڅو هغوی پرته له کوم خنډه خلکو ته د ټاکنو د بهیر او پرمختګ لپاره د خپلو موندنو او وړاندیزونو په اړه خپل عامه بیانات او رپوټونه وړاندي کړي

و. د دې تضمین وکړي چې هیڅ دولتي، امنیتي او یا د ټاکنو چارواکي د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت ته د انفرادي څارونکو یا د کوم بل غړي د ټاکلو په پروسه لاس وهنه نکوي او د هغو د شمېر د محدودولو هڅه نه کوي.

ز. په مکمله توګه او د ټول هیواد له خوا څخه د اعتبار وړکونې تضمین وکړي (د پیژندنې او نور داسې اسنادونه چې هغو ته د ټاکنو د څارنې د سرته رسولو لپاره اړتیا لیدل کیږي) دا اسناد باید ټول هغه کسانو ته چې د څارنې لپاره ټاکل شوي دي او یا نور هغه ګډون کونکو ته چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې له خوا ټاکل شوي دي وویشل شي تر هغه وخته پورې چې دغه ماموریت د اعتبار د واضع تعریف شوي، منطقي او د تبعیض څخه د خالي ضروریات سره سمون لري.

ح. د دې تضمین وکړي چې هیڅ دولتي، امنیتي او یا د ټاکنو چارواکي د ټاکنو د نړیوالې څارنې په دندو کې لاس وهنه نه کوي

ط. د دې تضمین وکړي چې هیڅ دولتي چارواکي نشي کولای چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې مامورینو په چارو کې مداخله نکوي او

ی. او د دې تضمین وکړي چې دولتي چارواکي د ټاکنو کارکونکي که کورني وي او یا بهرني او یا هغه کسان چې دوی سره مرسته کوي او یا دوی ته د ټاکنو د نړیوالې څارنې د اصولو سره سم معلومات ورکوي، تر فشار لاندې ونیسي او یا یې تهدید کړي.

د ټاکنو نړیوالې څارنې دندو د تنظیمولو لپاره د یو اړین شرط په حیث، دولتي او نړیوالې غیر دولتي ټولني امکان لري چې دا اړین وګڼي چې دغه تضمینونه د توافق د سند او یا کوم مشابه سند په بڼه چې دولتي او یا د ټاکنو د چارواکو پر هغه توافق کړي وي بیان شي. د ټاکنو څارنه یو ملکي فعالیت دی، او د هغې ګټې وخت تر پوښتنې لاندې راځي چې جدي امنیتي ستونزې را منځته کوي، د څارونکو محفوظه استوګنه محدودې او یا د ټاکنو د اعتبار وړ میتودلوجی تطبیق نفي کوي.

13. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت د خپل د شتون لپاره د ټولو مهمو سیاسي سیالانو رضایت ترلاسه کونې ته اړ دی.

14. سیاسي سالی کونکي (ډلې، کانديدان او د ټول پوښتنو له لارې د مقامونو حامیان) د ټاکنو د بهیر سره ډیر مینه لري او غواړي چې د خپل حق له لارې وټاکل شي او په دولت کې مستقیم ګډون ولري. له دې

کبله هغوی ته باید اجازه ورکړل شي تر څو د ټاکنو ټول پړاونه، کړنلاري او د ټاکنو په ځایونو کې د الکترونکي شیان، رایو د شمېرلو مرکزونو او د ټاکنو د نورو تاسیساتو، د رایو د ورقو او د نورو محرمو موادو لیرد څارنه وکړي.

15. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت باید لاندې کارونه ترسره کړي:

ا. ټولو سیاسي سیالانو سره د ټاکنو په پړاو کې اړیکې ټینګې کړي، او هغه سیاسي ډلو د استازو او کانديدانو سره هم اړیکې ولري چې هغوی احتمالاً د ټاکنو د بهیر د صحت په هکله معلومات لري.

الف. هغه معلومات چې د دوی له خوا د پروسې په هکله برابرېږي هغه ته باید ښه راغلاست ووايي

ب. او دا معلومات په خپلواکه او بی طرفه ډول وازروي.

ج. د ټاکنو نړیوالې څارنې د یو مهم جنبي په توګه، ارزیابي کړي چې آیا سیاسي سیالیکونکي د تبعیض څخه لري د دې جوګه دي چې د ټاکنو د پړاونو او اجزاو د صحت په هکله د حقیق کولو لپاره هغوی ته د لاس رسې حق ورکړل شي. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت د ټاکنو د بهیر د صحت لپاره باید په خپلو وړاندیزونو کې د هغو غیر ضروري محدودیتونو چې د سیاسي سیالانو د فعالیت پر لاره خنډ وي او د سیالانو په فعالیتونو کې لاسوهنو د منځه وړلو پلوی وکړي چې داغه وړاندیزونه به په تحریري او یا په کوم بل ډول سره وړاندې کيږي.

16. د هیواد وګړي نړیوال پیژندل شوی حق لري چې په دولتي او ملکي کارونو کې ګډون او شراکت وکړي. دا حقونه کیدلای شي چې د هغو غیردولتي ټولنو له لارې وکارول شي چې د ټاکنو بهیر څخه لیدنه کوي او طرز العملونو په شمول د رایو ورکولو په مرکزون کې د الکترونیکي او نورو تکنالوجیو کارول، د رایو شمېرلو مرکزونو او د ټاکنو نورو ځایونو او د رایو د ورقو او نورو محرمو توکو د لیرد بهیر څارې. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت باید دا وڅیړي او رپوټ ورکړي چې آیا د ټاکنو کورني هغه بی اړخه ټولني چې د ټاکنو بهیر څارې، د تبعیض څخه پرته کولای شي چې خپل کارونه پرته له کومې لاس وهنې او محدودیت څخه سرته ورسوي او کنه. د ټاکنو نړیوالې څارنې ماموریت باید د وګړو د حق څخه ملاتړ وکړي تر څو د ټاکنو څخه بیطرفه کورني څارنه، بی له کومې لاسه وهنې او محدودیت څخه ترسره کړي او باید په خپلو وړاندیزونو کې د دا ډول لاس وهنې او محدودیتونو له منځه وړل په ګوته کړي.

17. د ټاکنو د څارنې نړیوال ماموریت باید د ټاکنو د څارنې د کورنيو اعتبار وړ بی اړخه موسسو سره منظمې اړیکې مشخصې او ټینګې کړي او د هغوي سره په مناسب ډول همکاري وکړي. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت باید هغه معلومات چې د ټاکنو د بهیر په هکله وي او د دا ډول موسسو له خوا برابرېږي، ومني. د هغو معلوماتو خپلواکي ارزونې چې د دغه موسسو له خوا برابر شوي، کولای شي چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې د ماموریت د موندنو لپاره یو مهم Complement یا تکمیل کونکی جز وي، او د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریت باید خپلواک پاتې شي. د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریتونه له دې امله باید هڅه وکړي چې هرې بیانيه څخه د مخه د دغه ډول سازمانونو سره مشوره وکړي.

18. دولتي او نړیوالې غیردولتي موسسې چې دا اعلامیه او د هغې سره مل د څارونکو لپاره د چلند اصولو څخه ملاتړ کوي په دې باندې پوهیږي چې د ریښتینو دیموکراتو ټاکنو په هکله د معیارونو، اصولو او تړونونو په جوړولو کې مهم پرمختګ او رامینځ ته شوی دی او تعهد کوي چې په خپلو بیانیو کې دغه

ډول اصولو د څارنې، قضاوت، او د ټاکنو د بهیر د څرنګوالي دپاره وکارول کوي. او تعهد کوي چې د څارنې د هغو میتودولوژیو او اصولو په اړه، چې دوي یې کاروي روښانه دریز ولري.

19. هغه دولتي او غیر دولتي موسسات چې د دغې اعلامیې څخه ملاتړ کوي په دې پوهیږي چې د ټاکنو د بهیر د څارنې لپاره ډول، ډول میتودولوژی (methodologies) شته او دې ته ژمن دي چې په پرمختګونو کې ګډون وکړي او ژمن دي چې میتودولوژی په مناسبت ډول هم غږې کړي. او په دې پوهیږي چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې پلاوي باید د اندازې له پلوه مناسب وي ترڅو وکولای شي چې د یوهیواد د ټاکنو د بهیر څرنګوالي په بې اړخه کمسیون او ناپېلې توګه مشخص کړای شي او باید د بسیا وخت درلودونکې وي ترڅو وکولای شي چې د ټاکنو د بهیر ناخوالې د ټاکنو نه د مخه، د ټاکنو په ورځې او د ټاکنو په وروسته پړاونو کې مشخصې کړي. که دغه یاد شوي ټکي موجود نوي، نو بیا یوازې څارنې ته پام اړول کیږي او نو بیا یو محدود شمیر ناخوالې کیدلای شي چې مشخصې شي. او له دې نه علاوه، دوی په دې هم پوهیږي چې د ټاکنو د ورځې پر څارنو باید ډیر تاکید ونشي، او دغه څارنې باید د ټاکنو د بهیر د ټولو څارنو سره یو ډول وي.

20. هغه دولتي او غیر دولتي موسسات چې د دغه اعلامیه څخه ملاتړ کوي په دې پوهیږي چې د ټاکنو د نړیوالې څارنې ماموریتونه باید هغه کسان چې د ډول، ډول سیاسي او مسلکي مهارتونو، شهرت او واقعي امانتدارۍ خاوندان وي ولري تر څو وکولای شي چې د دغو لاندیو عباراتو او څیزونو په رڼا کې د ټاکنو د بهیر په هکله پریکړه یا قضاوت کوي چې عبارت دي له، د ټاکنو په بهیر او وضع شویو ټاکنیزو اصولو کې تخصص، د بشر نړیوال حقوق؛ په ټاکنو پورې اړوند قانون او اداري ابزار (د کامپیوتر او نورو تکنالوژیو سره چې د ټاکنو لپاره دي، بلنیا)، اړوند سیاسي بهیرونه او د ملک مشخص ملاحظات. تاییدونکي موسسه د د ګډون کونکو په ترکیب کې د جنس د انډول تنوع، د ټاکنو د نړیوالې څارنې په ماموریتونو کې مشرتابه او د وګړو د تنوع په اهمیت پوهیږي.

21. هغه دولتي او غیر دولتي موسسات چې د دغه اعلامیه څخه ملاتړ کوي دې ته ژمن دي چې:

- الف. په خپلو ماموریتونو کې، ټول ګډونونکي د معلوماتو د صحت، په قضاوت کولو کې د سیاسي بې اړخۍ او د پایلو د اعلانولو د اصولو سره آشنا کړي.
- ب. یو د وظایفو لایحه یا هغي ته ورته اسناد چې د ماموریت موخي بیانوي، برابر کړي
- ج. د اړوند ملي قوانینو او مقرراتو، سیاسي چاپیریال او او نورنو موضوعاتو په اړه معلومات برابر کړي چې دغه معلومات باید د څارونکو د ساتنې او د رفاه مسلي ته هم پام کړی وي.
- د. د ټاکنو د څارنې په ماموریت کې، ټولو ګډونونکو ته د هغه میتودولوژی په هکله چې باید تطبیق شي هدایت وکړي.
- ه. د ټاکنو د څارنې په ماموریت کې د ټولو ګډونونکو څخه دا وغوښتنه وکړي چې د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند اصولو، چې د دغه اعلامیه سره مل دي او ممکن په هغي کې د موسسي د اړتیاو سره د سمون په خاطر تغیر راوړل شي، ولولي او تعهد وکړي چې پر هغي عمل کوي او یا تعهد وکړي چې موسسي د چلند پر هغو اصولو چې د مخه موجود دي عمل کوي چې دا کار پخپل ذات کې د اصولو د چلند څخه د پیروي بنګارندوی دی.

22. هغه دولتي او غیر دولتي نړیوالې موسسې چې له دغې اعلامیې څخه ملاتړ کوي، تعهد کوي چې د دغې اعلامیې او د هغې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند د اصولو د شرایطو سره سم عمل وکړي.

په هغو حالتونو کې چې د اعلامیې څخه یوه ملاتړ کونکې موسسه د اعلامیې د روحې سره سم د ټاکنو د څارنې د سرته رسولو په خاطر دا ضروري وگڼي چې د اعلامیې او د هغې سره مل د چلند د اصولو له کوم شرط څخه پیروي ونکړي، د نورو ملاتړ کونکو موسسو رڼده پوښتنو ته په دې اړه ځواب وایي او دغه عمل په خپل عامه بیان کې تشریح کوي.

23. ملاتړ کونکې موسسې په دې پوهیږي چې دولتونه په نورو هیوادونو کې د ټاکنو د څارنې لپاره استازي لیري او دا چې نورې داسې موسسې هم شته چې د ټاکنو د بهیر څخه څارنه وکړي. تائیدونکې موسسې هغه ټولو څارونکو ته چې د دغه اعلامیې سره د ځانگړي هدف پر پښت توافقی او د دغې اعلامیې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند د اصولو اطاعت کوي، ښه راغلاست وائي.

24. دغه اعلامیه او د هغې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند اصول تخنیکي اسناد دي او د ملاتړ کونکو موسسو د سیاسي غړو (شوراګانې، ټولني او یا د رئیسانو مدیره هیئت) اجراءاتو ته سره بیره پر دې چې دغه ډول اجراءات د تائید وړ دي، اړه نلري. دغه اعلامیه او د هغې سره مل د ټاکنو د نړیوالو څارونکو لپاره د چلند اصول د نورو دولتي او غیر دولتي نړیوالو موسسو له خوا د ملاتړ کولو او تائید لپاره چمتو دي.

تایید او توشیح باید د ملګرو ملتونو د ټاکنو سره د مرستې په دیوان کې ثبت شي.

د ټاکنو د نړیوالو څارنې (مشاهدې) لړۍ په اصلي اعلانیو پارچه

د ټاکنو نړیواله مشاهده په ګرده نړۍ کې په پراخه پیمانه سره منل شویده.

د ټاکنو مشاهده د بین الدول سازمانونو، نړیوال سازمانونه او اتحادیو له خوا ترسره کېږي د دې دپاره چې ټولټاکنې پروسه د هیواد د نفوس په ګټه بڼه مناسب او دقیق وی چې پورې چې ټاکنه ترسره کېږي او د نړیوالو کمیټې په ګټه وي. زیاتره د نړیوالو ټاکنې په ریښتینوالي یقیني کولو څارنې پورې تعلق لري او یا هغه څوک چې د نړیوالو ټاکنې د کار د څارنې یوه برخه وي په شمول د اوږدې مودې او لنډې مودې څارونکي، فیصله کوونکي پلاوي غړي وي، د متخصصو څارونکو ټیمونه او لارښوونکي د دې کار باید دا لاندې لارښوونې تعقیب کړي.

د قانون حاکمیت او نړیوالو بشري حقوقو احترام

ټاکنې د قانون د حاکمیت یوه اصطلاح ده، کوم چې د هیواد دوګرو پورې تعلق لري، د هغه چا خپلواکه اصطلاح کومه چې د واک بنسټ او د دولت مشروعیت جوړوي. د وګرو حقوق دادې چې رایه ورکړي او دیوی مودی دپاره وټاکل شي، نړیوال بشري حقوق دادې چې ریښتني ټاکنه وشي، او دا د یو تعداد بنسټیزو حقوقو او خپلواکي تمرین ته اړتیا لري.

د ټولټاکنې څارونکي باید د کوربه هیواد د قانون دده وګرو احترام وساتي او همدارنګه د نړیوال بشري حقوق بنسټیزو خپلواکيو او ددې وګرو احترام هم باید وساتل شي.

د هیواد د قانون او د ټاکل شوي شخص د حقوقو احترام

څارونکي باید د کوربه هیواد د قانون او د ټاکل شوو اشخاصو د حقوقو احترام وساتي څوک چې د ټاکنې پروسې پرمخ وړي او اداره کوي. څارونکي باید د هیواد حکومتی، امنیتي او د ټاکل شوي اشخاصو قا نوني لارښوونې پلي کړي. څارونکي باید د ټاکل شوو اشخاصو د نماینده گانو او نورو ملي مقاماتو احترامانه رویه وساتي. څارونکي باید هغه څه نوټ کړي که چېرې قانون، لایحه او یا ټاکل شوو اشخاصو نماینده گان د ټاکنې دپروسې حقوق نه مراعت کوي دپروېج او یا خلل اچوي او یا د ټاکنې مواد خرابوي.

د نړیوالو د ټولټاکنې څارنې د قانون او دندې ته احترام

څارونکي باید د نړیوالو د ټولټاکنې د څارنې قانون او دندې ته احترام وکړي او خوندي یې وساتي پدې کې دا لاندې لارښوونې شاملې دي هر لیکل شوي هدایات لکه (ماخذات، لارښوونې) او لفظي لارښوونه د څارنې د دندې د مشري لخوا. څارونکي باید ټول د مشاهده د دندې اړتیا ور مجلسونه، ترینګونو کې شامل شي تر څو د ټاکنې د قانون سره آشنا شي، او نور په هغه څه باندې پوهه شي کم چې د څارنې دندې پورې تړلي وي او یا ددوی لخوا ورته لارښوونه شوي وي. او احتیاط سره د میتودولوژي دنده چې د څارنې ډلې لخوا ورته سپارل شوي سرته ورسوي. څارونکي باید د څارنې مشرتوب ته راپور ورکړي کیدای شي چې دوی کوم مخالفت یا نامناسب رویه د نورو څارونکو چې ددې ډلې یا دندې یوه برخه ده وي.

ټینګ سیاسي بی تعصبی هر وخت برقرار ساتل

څارونکي باید هر وخت ټینګ سیاسي بی تعصبی برقرار وساتي داوژگار وخت په شمول په کوربه هیواد کې. دوی باید هیڅ ډول تعصب د ملي مقاماتو، سیاسي پارټیو، کاندې دانو، دا رایې وکولو مسابلو نور کوم مسابیل چې د ټاکنې پروسې پورې تړلي وي سره ونه بنی. څارونکي باید داسې یو عمل کوربه هیواد کې ونکړي چې دکومي سیاسي سیالی پارټي په ګټه تمام شي لکه دکومي پارټي انتخاباتي سمبول لګول یا اغوستل یا کوم رنگ لګول یا بل کوم داسې یو عمل اجرا کول چې دکومي پارټي په ګټه وي.

د ټولټاکنې په پروسه کې خنډ مه اچوي

د ټاکنو د نړیوالې څارنې (مشاهدې) لړۍ په اړه د اصولو اعلامیه

څارونکي باید دټاکنې په پروسه کې هېڅ ډول خنډ وانه چوي. په شمول د ټولټاکنو د لومړني و پروسو ، درايي ورکونې، او دټولټاکنې د نتايجو اعلان پروسو. څارونکي کيدای شي چې بي نظمي، ټگي، يا بل کوم مهم مشکل دټولټاکنې مامورينو ته په ميدان کې جوړکړي. ليکن دا په قانون کې منع دی. او دا بايد په نه ذنډ اچوونکي رويه باندې سرته ورسوي.

څارونکي کيدای شي چې د ټولټاکنې مامورينو، سياسي پارټيو نمايدهگانو، او نورو څارونکو چې د رايې ورکونکو په سټيشنونو کې وي سوالونه وکړي. او کيداشي چې د خپلو کړنو په باره کې ځوابونه ووايي. نو څارونکو ته پکارندی چې دټولټاکنې پروسې کن خنډ واچوي. څارونکي بايد مستقما دټولټاکنې پروسې په باره کې ځوابونه ورنکړي. څارونکي کيداشي چې درايي ورکونکو څخه سوال ځواب وکړي خودوی بايد درايي اچوونکو څخه دا ونه پښتي چې دوی کومې پارټي ته درايه ورکړه

مناسبه پيژندنه برابره کړي

څارونکي بايد هغه پيژندنه چې د څارنې ډلې له خوا وړکړل شوی وي وښي او چې کله غوښتنه کيږي نو بايد دټاکنو مامورينو اونورو ملي مقاماتو ته يې وښيي.

دڅارنې درستوالی بايد په دقت سره وي او نتايجو په باره کې دماهرانه تکړه فيصلې کول

څارونکي بايد په دې باوري وي چې دڅارنې مرحله په پوره دقت سره پرمخ ځي څارنه بايد پراخه په پام کې ونیول شي او هېڅ يو مثبت او منفي نماينده يا فکتور او يا دهم او غير مهم نماينده ترمنځ توپير وکړي دټاکنو په پروسه او دهغې پشپړتيا باندې مهم تاثير لري.دڅارونکي قضاوت بايد دهغې داخلي معيار او بي طرفه نماينده گي وکړي او شخصي قضاوت او واقعي قضاوت تر منځ د توپير ښوونکي وي. دڅارنې ټول نتايج بايد ريښتيني او مستند ثبوت په بنا وي نه دا چې دوخت څخه مخکې او ناسم وي.

څارونکي بايد دخپلو څارنو يوښه منظم ريکابټ ولري ترڅو وشي کولای چې کوم ځايونه يې چې څارلي دي. هغه څارنه چې شوی او نور هغه اسناد چې دڅارنې کميسو له خوا غوښتل کيږي بايد په هماغه شکل تهيه شي.

څارونکي بايد دعامه وگړو په مقابل کې انتقادي او تشریحي ويناوو څخه ډډه کړي

څارونکي بايد د خپلو څارنو په باره کې دکومي تبصرې يا انتقاد څخه ډډه وکړي او يا د ټاکنو د نتايجو په باره کې د عامه وگړو او رسنيو په مقابل کې دکومي پای د اعلان څخه ډډه وکړي مخکې ددی څخه چې دټاکنو دڅارنې کميسون کومه نتيجه اعلان کړي وي او يا ترڅو پوري چې ورته دټاکنو د څارنې کميسون لخوا کوم هدايت وشي.

دټاکنو دڅارونکو سره په ګډه کار کول

دټاکنو مشاهدین بايد دنورو مشاهدینو خبر وي که هغه خارجي مشاهدین وي او که داخلي او دټاکنې مشاهدې او د ټاکنو د مشاهدې د پلاوي د لارښوني سره سم ورسره همکاري وکړي.

د سمو اخلاقو لړل

مشاهدین بايد د سمو اخلاقو لرونکي وي او د نورو درناوی وکړي، همدارنگه بايد غوره شخصي رويه وکړي، په شمول ددې چې د کوربه هيواد د حساسو دودونو او کړو وړو سره به په ښه توګه چلند کوي، او په هر وخت کې به په لوړه کچه مسلکي رويه لري، ان تردې چې په فارغ وخت کې هم.

د چلند ددغو اصولو څخه سرغړونه

په هغه صورت کې چې د چلند ددغه اصولو څخه د سرغړوني اندېښنه موجوده وي نو د ټاکنو د مشاهدې پلاوی به پدې اړه يوه څېړنه ترسره کوي. که چېرې د مشاهدینو له خوا کوم د کوم ډول سرغړوني بېلګه ترسترگو شي نو د ټاکنو د مشاهدې پلاوی به د نوموړي مشاهد څخه اعتبار ساقطوي او هغه به د مشاهد کيدو څخه خارجوي. ددې ډول کار اختيار يواځې د ټاکنو د مشاهدې د پلاوي په لاس کې دی.

د ټاکنو د نړیوالې څارنې (مشاهدې) لپاره د اصولو اعلامیه

د چلند ددې اصولو د منلو وعده

هر شخص چې ددغو ټاکنو د مشاهدې په پلاوي کې گډون کوي، باید د چلند دا اصول ولولي، ورباندې پوي شي او د پلي کولو وعده یې لاسلیک کړي.

د ټاکنو د نړیوالو مشاهدینو

د چلند د اصولو سره

د یوځای کیدو ژمنه

ما د ټاکنو د نړیوالو مشاهدینو د چلند هغه اصول چې د ټاکنو د مشاهدې د پلاوي لخوا راته راکړل شوي، ولوست او ورباندې پوي شوم. نو له همدې کبله وعده کوم چې د چلند د اصولو ته به د یو شاهد به توگه غاړه ږدم او خپل ټول کره وړه به د نوموړو اصولو سره سم برابرېم. د چلند د اصولو په پلي کولو کې زه هیڅ راز سیاسي، اقتصادي یا کوم بل ډول مخالفت نه لرم او نه کوم بل داسې څه شته چې د همدغو اصولو په پلي کولو کې ما د یو شاهد په حیث د خپلې بې پرېتوب څخه مخنیوی وکړي.

زه به په هروخت کې ډیر په ټینګ سره خپله سیاسي بې طرفي خوندي وساتم. زه به خپلې پریکړې د سموالي او د معلوماتو د کره توب او د بې طرفه تحلیل پر اساس ترسره کړم، پداسې حال کې چې شخصي فکتورونه به د معقولو شواهدو څخه جلا وساتم او خپلې ټولې پریکړې به د واقعي او سمو شواهدو پر اساس اودروم.

زه به د ټاکنو د بهیر خنډ واقع نشم. زه به ملي قوانینو ته غاړه کېږدم او د ټاکنو د چارواکو درناوی به کوم. او د ټاکنو او نورو ملي چارواکو ته به په درنه گورم. زه به په هیواد کې د بشر د حقوقو درناوی او هغو ته به پرمختګ ورکوم همدارنگه د خلکو بنسټیزې آزادۍ په پام کې نیسم. زه به غوره شخصي رویه کوم او د نورو درناوی به کوم، په شمول ددې چې د کوربه هیواد د حساسو دودونو او کړو وړو سره به په ښه توگه چلند کوم، او په هر وخت کې به په لوړه کچه مسلکي رویه لرم، ان تردې چې په فارغ وخت کې هم.

زه به د ټاکنو د نړیوالې مشاهدې د پلاوي بشپړتیا خوندي ساتم او د مشاهدې د پلاوي لارښوونې به تعقیبوم. زه به په ټولو لازمو ناستو، د لنډ معلوماتو ورکولو ناستو، روزنو او د پوښتنو په ناستو کې گډون کوم. کومې به چې د ټاکنو د مشاهدې د پلاوي لپاره اړینې وي، همدارنگه زه به د بیانیو غوښتل شویو راپورونو په جوړولو کې مرسته کوم. زه به رسنیو ته د ټاکنو د مشاهدې د پلاوي د بیان څخه مخکېني د شخصي تبصرو، نظرونو یا پریکړو د ورکولو څخه ډډه کوم. مگر په هغه صورت کې زه کولای شم چې رسنیو ته د څه په اړه معلومات ورکړم چې د مشاهدې د پلاوي له لوري په مشخص ډول لارښوونه راته وشي.

لاسلیک _____

چاپي نوم _____

نېټه _____

ستاینې

د ټاکنو د نړیوالې مشاهدې د اصولو اعلامیه او د ټاکنو د نړیوالو مشاهدینو لپاره د چلند اصول د ډیرو کلونو په اوږدو کې رامنځته شوی بهیر دی چې د نړۍ د 20 څخه زیاتو بین الدول او نړیوالو نادولتي سازمانونو چې د ټاکنو د مشاهدې په چارو کې بنکېل دي، پکښې برخه اخیستي ده.

نوموړی بهیر په 2001 کال کې په غیر رسمي ډول د ملي ډموکراتیک انستیتیوت (NDI)، د ملګرو ملتونو د ټاکنو سره د همکارۍ څانګې (UNED)، او د یوې ناستې په ابتکار سره پیل شو، چې نوموړې ناسته د ملګرو ملتونو به دفتر کې په نیویارک کې ترسره شو چې کوربه توب یې OAS او NDI په غاړه لرل.

د نوموړي بنسټ د جوړولو لپاره د ملګرو ملتونو د ټاکنو سره د همکارۍ څانګې (UNED)، د کارتر مرکز (Carter Center)، او د ملي ډموکراتیک انستیتیوت یو ګډ دارالانشاء جوړ کړ او د بهیر رسمي مرحله یې په 2003 کال کې د اتلانتا بنار د کارتر په مرکز کې د یوې رسمي ناستې په ترڅ کې ترسره کړ. له دې وروسته په همدې اړه په 2004 کال کې په بروکسل کې یوه ناسته ترسره شوه چې اروپایي کمیسیون یې کوربه توب په غاړه لرل. د ګډون کونکو سازمانونو ترمنځ یو روان مشورتی بهیر جوړ شو چې په پایله کې د هوکړې یو سند رامنځته شو چې د سازماني تایید لپاره وړاندې شو چې پیل یې د 2005 کال د جولای و.

نوموړی دارالانشاء د لاندینو اشخاصو څخه تشکیل شوی و: د ملګرو ملتونو د ټاکنو سره د همکارۍ څانګې (UNED) څخه د کارینا پرل Carina Perelli او سین دوني Sean Dunne، د کارتر مرکز څخه د ډیوید کارول David Carroll او ډیوید پوټای David Pottie او اوري ډاوس رابرټ Avery Davis-Roberts څخه او د ملي ډموکراتیک انستیتیوت څخه پاتریک میرلو او لنډا پټرسن Patrick Merloe & Linda Patterson.

د دارالانشاء غړو نوموړي سندونه له میرلو (Merloe) سره چې د لومړي طرح کونکي په توګه کار کوي، چمتو کړ، چې د اوسني اسنادو یوه مهمه برخه د هغو سازمانونو څخه ترلاسه کوي کوم چې د ټاکنو په څارنه کې بنکېل دي. د بهیر په مهال دارالانشاء د ډیرو ګډون کونکو سازمانونو څخه د پام وړ معلومات او سپارښتنې ترلاسه کړې.

د بهیر ملاتړ د ملګرو ملتونو، د امریکا د متحده ایالاتو د پرمختیایي ادارې (USAID)، اروپایي کمیسیون، د المان جمهوریت او د ستار بنسټ لخوا او همدارنګه د یو شمیر نورو انفرادي بسپنه کونکو لخوا کیدل.